

Täysistunto

Tiistai 23.2.2016 klo 13.59—15.41

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain 21 ja 209 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 10/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

15.31 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi sanon tähän hallituksen esitykseen liittymättömän asian. Kun me täällä eduskunnassa pyrimme olemaan paperittomia, niin minusta olisi kyllä asiallista, että olisi myöskin sähkötöpselit näissä meidän pöydissämme, koska eduskunnan tabletit eivät toimi samalla latauksella koko päivää, ainakaan sillä käytöllä kuin minun tablettini on.

Mutta tästä hallituksen esityksestä. Minusta tuntuu aika huolestuttavalta, että tämä paljon rummutettu normien purkaminen näyttää kovin voimallisesti keskittyvän nimenomaan ympäristösäädöksiin ja niiden valvontaan. Tämä nimenomainen hallituksen esitys koskee veden laadun mittaajien pätevyyden varmistamista, toisin sanoen asiaa, jolla on hyvin suuri merkitys ihmisten terveydelle. Ihminenhan ei elä ilman vettä ja nimenomaan puhdasta vettä. Meillä Suomessa on erinomainen juomavesi useimmissa kaupungeissa, mikä on ihan ansaitusti kansallinen ylpeydenaihe. Myös useimpien järvien ja jokien veden laatu on sitten oman nuoruuteni parantunut suorastaan dramaattisesti.

No, nykyinen, vain kaksi vuotta sitten säädetty laki sanoo, että veden laadun mittaajan pitää olla Suomen ympäristökeskuksen eli Syken hyväksymä silloin, kun on kyse ympäristöluvan alaisesta toiminnasta, siis silloin, kun on kyse toiminnasta, jossa on rajat sille, paljonko erilaisia haitallisia aineita saa ympäristöön päästä. Jos siis vaikkapa minä haluan mitata kesämökkini kaivon veden laadun, voin ihan itse valita laboratorion, jonne vesinäytteeni vien. Mutta jos minulla olisi kaivos tai tehdas, niin jätevesien sisältämiä aineita tai sitten alajuoksulla olevan joen tai järven veden laatua tutkivan mittaajan pätevyyden pitää nykyisin mukaan olla virallisesti todettu, Suomen ympäristökeskuksen eli Syken hyväksymä.

Mielestäni on hyvin tärkeää se, että jätevesien ja erilaisten jätevesiä päästävien laitosten alapuolella olevien vesistöjen veden laatua mitataan pätevästi ja luotettavasti. Ihmisten terveyden lisäksi se on tärkeää myös oikeusturvalle. Hallituksen esityksen perusteluissa ai-noat todelliset perustelut ovat nykyhallituksen ohjelman painottama byrokratian purkamisen ja se, että hallitus haluaa vähentää Suomen ympäristökeskuksen henkilökunnan määrää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 12/2016 vp

Vasta vuonna 2014 säädettiin uusi ympäristönsuojelulaki, jossa vaaditaan tätä Syken hyväksyntää veden laatua koskevia mittauksia tekeviltä. Tällä oli tarkoitus korvata vanhan vesitutkimusasetuksen hyväksyntämenettely. Edellinen hallitus asetti tämän lainkohdan käytännön toimeenpanoa eli sitä koskevaa asetusta valmistelemaan työryhmän, jonka määräaika oli viime vuoden alusta viime vuoden toukokuun loppuun, mutta työ keskeytettiin, koska siinä välissä todettiin, että asia olisi vastoin Sipilän hallitusohjelman linjauksia. Työtä ei siis keskeytetty siksi, että asia sinänsä olisi todettu huonoksi.

Hallituksen esityksen perusteluissa väitetään, ettei vesitutkimusten laatu heikkenisi, vaikka hyväksymismenettely poistettaisiin, koska alalla on erilaisia sertifikaatteja ja akkreditoituja menetelmiä. Anteeksi nyt vain, mutta rohkenen epäillä tätä. Hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan myös, että tutkimuksen tilaajan pitää varmistaa vesitutkimuksen tekijän pätevyys. Tässähän pannaan pukki kaalimaan vartijaksi, sillä tutkimuksen tilaajalla on taloudellinen intressi siihen, että esimerkiksi tehtaan tai kaivoksen jätevesipäästöt ovat sallituissa rajoissa, ja kyse voi olla hyvinkin isoista rahoista. Ajatellaan nyt vaikka Talvi-vaaraa ja kaikkia muita kaivoksia, joiden päästöt ovat viime vuosina olleet otsikoissa. Luotamme me kansalaiset oikeasti siihen, että jokainen kaivosyhtiö valitsee jätevesiensä ja alapuolisen vesistön laadun mittaajaksi pätevimmän eikä niin sanotusti sopivinta?

Omituisin tämän ehdotuksen perustelu on, että veden laadun mittaajan pätevyyden virallinen toteaminen olisi jopa perustuslain ja EU:n kilpailuoikeuden vastaista. Hyvän aika, eihän lääkäriinkään ammattia saa harjoittaa ilman, että on suorittanut virallisesti hyväksytyn tutkinnon. Vai pitäisikö sen riittää, että esimerkiksi Mehiläinen, Terveystalo tai Attendo saisivat itse sertifioida lääkärit ja hoitajat?

Arvoisa puhemies! Normien purku ja byrokratian vähentäminen ovat hyviä ja kannatettavia asioita silloin, kun poistetaan päällekkäisiä varmistuksia ja turhia kiemuroita, jotka eivät vaikuta itse varsinaiseen asiaan, esimerkiksi samojen tietojen ilmoittamista useampaan kertaan useille viranomaisille. Mutta silloin, kun on kyse ihmisten terveyteen vaikuttavista asioista, normien ja valvonnan löysentämiseen pitää suhtautua varovaisesti, Ruotsalaista sanontaa käyttäkseni "med en nypa salt". Toivon hartaasti, ettei myöhemmin huomata, että tämä lakimuutos kostaustuu ihmisten terveydessä.

15.37 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Se on hyvä, että byrokratiaa puretaan. Ja nimenomaan edustaja Hassin puheenvuoroa kommentoin sen verran, kun hän totesi, että esimerkiksi lääkärin tehtäviä varten vaaditaan tietty koulutus ja tietyt pätevyysvaatimukset, että se nyt totta kai on aivan luonnollista, koska kysymys on silloin ihmisen hengestä ja terveydestä. Se on aivan eri maailma kuin se, onko veden happamuus jotakin tai onko ilmassa pienhiukkasia tietty määrä.

Otan konkreettisen esimerkin, Ilomantsin kunnassa sijaitsevan Pampalon kultakaivoksen. Siellä tämä alueelta tulevien jätevesien tai alueelta tulevien suotovesien tutkimus on ulkoistettu eräälle tutkimuslaitokselle ja eräälle yrittäjälle, joka ottaa kokeet määräaikoina täysin itsenäisesti, ilman että yrittäjä, kyseinen Pampalon kaivostoimija, itse niistä mitään tietää, raportoi sitten aivan neutraalisti, viranomaisille tietenkin, mutta sieltä myöhemmin tulee tieto totta kai yrittäjällekin, paljonko siellä oli niitä hiukkaspitoisuuksia tai raskasmetalleja tai muita, typeä tai fosforia. Eli eihän siinä ole mitään järkeä, kun se hoituu kuten tässäkin tapauksessa, minkä kerroin esimerkin Pampalon kaivoksesta. Minkä tautta valtion pitää ruveta siitä tekemään itselleen kustannuksia, palkata sinne virkamiehiä, kun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 12/2016 vp

sama homma hoituu sillä, että kyseinen luotettava laboratorio sen tekee, laskuttaa yrittäjää ja homma on sillä selvä?

En jaksa kyllä ymmärtää edustaja Hassin ideologiaa siitä, että meidän pitäisi ruveta nyt palkkaamaan valtava määrä virkamiehiä asioita tutkimaan. Kaikista paras tapa on, kun tällainen luotettava laboratorio, joka on rekisteröity ja on luotettu ja sertifioitu toimija, tekee sen homman. Tätä kohtihan meidän pitää pyrkiä. Ei jokaiseen asiaan tarvita virkamiestä valvomaan. Ymmärrän sen, että terveydenhuollossa se on eri asia, koska monessa asiassa on kysymys ihmisen hengestä ja terveydestä. Silloin totta kai pitää olla tietyt systeemit eri lailla tehtynä kuin esimerkiksi veden happamuuden mittauksissa. Se on vaikea minun ymmärtää, että vielä uskotaan tällaiseen virkavaltaisuuteen. Tärkeintä on, että homma pelaa ja pystymme nämä tietyt lainmukaiset vaatimukset täyttämään jätevesiä puhdistettaessa ja niitä luontoon takaisin päästettäessä.

15.39 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen ei tainnut oikein hyvin kuunnella minun puheenvuoroani eikä ilmeisesti ole myöskään lukenut hallituksen esitystä. Nykylakihan ei sano, että virkamiesten pitää mitata veden laatua, vaan nykylaki sanoo, että Suomen ympäristökeskuksen pitää varmistaa veden laadun mittaajien pätevyys. Ne ovat sinänsä yksityisiä toimijoita, yksityisiä yrityksiä, jotka sitä veden laadun mittausta tekevät. Olen iloinen siitä, että edustaja Hoskonen ymmärtää, että lääkärin pätevyyden pitää olla virallisesti todettu, koska siinä on kysymys ihmisten terveydestä, mutta myös veden laadussa on kysymys ihmisten terveydestä.

15.40 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin on niin, että kun esimerkiksi asetuksella säädetään jotkut raja-arvot, niin ei siinä tarvita virkamiehiä valvomaan sitä. On itsestäänselvyys, että lakia pitää noudattaa, ja kun on säädetty joku raja-arvo, niin riittää, että laboratorio sen toteaa ja tekee ilmoituksen viranomaiselle. Ei siinä tarvitse 28:aa virkamiestä valvomaan sitä, onko se 0,3 tai 0,4. Kun se on kerran annettu viranomaisen, valtioneuvoston, asetuksella tai peräti laissa, niin totta kai sitä pitää noudattaa, ja sen valvominen tällä keinoin, niin kuin edustaja Hassi esittää, kuuluu menneeseen maailmaan. Totta kai kaikkia asetuksia ja lakeja pitää noudattaa, se kuuluu ihan jokaisen virallisen toimijan velvollisuuksiin — ja myös näiden yrittäjien, jotka saavat leipänsä siitä, kun he näitä mittauksia tekevät.

15.40 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Todellakin toivoisin, että edustaja Hoskonen lukisi edes hallituksen esityksen. (Hannu Hoskonen: Olen lukenut!)

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.